

Konstitutionsutskottets betänkande

1999/2000:KU7

Personuppgiftslagens överföringsregler

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 1999/2000:11 Personuppgiftslagens överföringsregler. Regeringen föreslår att personuppgiftslagens bestämmelse om förbud mot överföring av personuppgifter till tredje land skall ändras. Överföring av personuppgifter till ett land som inte ingår i Europeiska unionen eller är anslutet till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (tredje land) skall inte längre vara förbjuden om det landet har en adekvat nivå för skyddet av personuppgifter. När det gäller att avgöra om skyddsnivån är adekvat skall alla omständigheter kring överföringen beaktas. Regeringen föreslår också att ringa fall av överträdelser av personuppgiftslagens straffbestämmelse skall undantas från det straffbara området. I betänkandet behandlas också sju motioner av vilka fyra har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till lag om ändring i personuppgiftslagen. Med anledning av en motion om nummerpresentation vid telefonsamtal till myndigheter föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen. Övriga motioner avslås. Till betänkandet har fogats fem reservationer.

Propositionen

1999/2000:11 vari yrkas att riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i personuppgiftslagen (1998:204). Lagförslaget framgår av *bilaga*.

Motionerna

Motioner som väckts med anledning av propositionen

1999/2000:K13 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att regeringen inom EU tar initiativ till att ett arbete på ett modernt direktiv som har sin utgångspunkt i en missbruksmodell snarast kommer till stånd,

2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen snarast bör igångsätta en översyn av PUL i syfte att noga analysera om lagen är mer långtgående än vad direktivet kräver och att i detta arbete studera andra länders genomförande av direktivet,

3. att riksdagen beslutar om en sådan ändring att gärningar som bedöms som ringa enligt 49 § inte skall vara skadeståndsgrundande enligt PUL,

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att det inte bör vara någon skillnad på behandlingen av yttranden på Internet och yttranden i andra medier,

5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om tilläggsdirektiv till Mediegrundlagsutredningen i syfte att komma med förslag som stärker yttrande- och informationsfriheten.

1999/2000:K14 av Åsa Torstensson m.fl. (c) vari yrkas

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den fortsatta beredningen av personuppgiftslagen,

2. att riksdagen beslutar om sådan ändring av 48 § personuppgiftslagen (1998:204) att gärningar, som bedöms som ringa enligt 49 §, inte skall kunna ligga till grund för ersättning,

3. att riksdagen beslutar om sådan ändring av personuppgiftslagen (1998:204) att sådana yttranden som i andra medier skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen också skall vara tillåtna att behandla enligt personuppgiftslagen.

1999/2000:K15 av Per Unckel m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör ta initiativ till en revidering av EG-direktivet.

1999/2000:K16 av Per Lager och Lars Ångström (mp) vari yrkas

1. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en revidering av hela EG-direktivet 95/46/EG med inriktning mot en mer missbruksinriktad regleringsmodell,

2. att riksdagen hos regeringen begär förslag till en genomgripande förändring av den svenska personuppgiftslagen med inriktning mot den s.k. missbruksmodellen.

Motioner som väckts under den allmänna motionstiden 1999

1999/2000:K204 av Lennart Daléus m.fl. (c) vari yrkas

15. att riksdagen beslutar att 7 kap. 16 § sekretesslagen (1980:100) skall upphöra att gälla.

1999/2000:K328 av Carina Hägg (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att kunna ringa till myndigheter utan att den använda telefonens nummer presenteras.

1999/2000:T717 av Bo Lundgren m.fl. (m) vari yrkas att riksdagen

5. som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om initiativ inom EU i fråga om personuppgiftsdirektivet,

Bakgrund

EG-direktivet och personuppgiftslagen

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandlingen av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter (EG-direktivet) antogs den 24 oktober 1995. I Sverige genomfördes direktivet genom personuppgiftslagen (1998:204) som trädde i kraft den 24 oktober 1998. Vid införandet av personuppgiftslagen valde regeringen att i huvudsak låta lagen följa direktivets text och struktur. I propositionen (prop. 1997/98:44) underströk regeringen att det är EG-domstolen som slutligen har att tolka de begrepp och uttryck som direktivet innehåller.

Enligt 33 § personuppgiftslagen är det förbjudet att till tredje land föra över personuppgifter som är under behandling. Förbudet gäller också överföring av personuppgifter för behandling i ett tredje land.

I samband med ikraftträdandet av personuppgiftslagen möttes lagens regler om överföring av personuppgifter till tredje land av kritik. Reglerna ansågs medföra en oönskad begränsning av möjligheten att använda sig av modern informationsteknik, som t.ex. elektronisk post eller elektroniska anslagstavlor. Flera exempel nämndes i debatten då en tillämpning av personuppgiftslagens regler ansågs leda till orimliga resultat eftersom uppgifterna bedömdes vara harmlösa i den mening att en spridning av uppgifterna inte borde kunna leda till någon integritetskränkning.

Regeringen gav den 22 oktober 1998 Datainspektionen i uppdrag att bl.a. utreda det närmare behovet av att göra undantag från förbudet i 33 § personuppgiftslagen när det gäller överföringar av personuppgifter till tredje land som typiskt sett inte innebär några risker för de registrerade eller det annars mot bakgrund av allmänhetens intresse att sprida och inhämta information framstår som angeläget att undantag görs, särskilt i samband med behandling av personuppgifter i internationella kommunikationsnätverk, t.ex. Internet.

Datainspektionens rapport

I rapporten Personuppgifter på Internet redovisade Datainspektionen den 1 mars 1999 sitt uppdrag till regeringen. Enligt Datainspektionen borde det, såvitt här är av intresse, i personuppgiftsförordningen införas följande bestämmelse:

För informationsspridning eller kommunikation får personuppgifter i löpande text föras över till tredje land via Internet eller annat nät om texten framställs för sådant ändamål och omständigheten är sådan att det är uppenbart att det saknas risk för kränkning av den registrerades personliga integritet.

I rapporten pekade Datainspektionen på att en alternativ lösning vore att ändra lydelsen av överföringsförbudet i 33 § så att det mer liknar EG-direktivets förbud mot överföring i artikel 25.1. Datainspektionen föreslog dock inte en sådan lösning med hänsyn till att den skulle kunna resultera i

Utskottets tidigare bedömning

I betänkande 1998/99:KU15 behandlade utskottet ett antal motioner från allmänna motionstiden 1998 som rörde frågor om personuppgiftslagen och andra integritetsfrågor. Utskottet anförde bl.a. följande:

Personuppgiftslagen innehåller, i enlighet med direktivet, särskilt stränga hanteringsregler när det gäller överföring av personuppgifter till tredje land. Enligt personuppgiftslagens bestämmelser krävs i princip samtycke för behandling av personuppgifter på Internet. Något undantag görs inte för behandling som kan anses självklar eller harmlös. Behandling av personuppgifter som görs för privata syften eller sker uteslutande för journalistiska ändamål eller konstnärligt eller litterärt skapande är däremot undantagen. I flera motioner har påtalats att personuppgiftslagens bestämmelser om krav på samtycke när det gäller behandling av personuppgifter via Internet svårligen kan efterlevas och att en sådan behandling som utförs utan samtycke blir olaglig, även om den inte kan anses otillbörlig.

Enligt utskottets mening är det påtalade problemet så akut och besvärande att möjliga åtgärder omedelbart måste prövas i avvaktan på att frågan får sin lösning i rättstillämpningen eller genom en mer genomgripande revidering av lagstiftningen.

Särskilt med anledning av Datainspektionens förslag uttalade utskottet:

Utskottet utgår från att regeringen därefter – inom de ramar som EG-direktivet uppställer – genomför de förändringar som krävs för att motverka de problem med personuppgiftslagens utformning som regeringsuppdraget avsåg att komma till rätta med, förändringar som kan behöva gå längre än vad Datainspektionen föreslagit. Regeringen är naturligtvis förhindrad att, om så krävs, föreslå riksdagen förändringar i personuppgiftslagen. Utskottet utgår från att förändringar genomförs skyndsamt.

Justitiedepartementets promemoria

Vid remissbehandlingen av Datainspektionens förslag välkomnade de flesta förslaget att mjuka upp det strikta överföringsförbudet. En del remissinstanser ansåg dock förslaget otillräckligt eller betydelselöst. Några remissinstanser uttalade sig för att en justering av 33 § personuppgiftslagen borde göras så att bestämmelsen mer liknar motsvarande bestämmelse i EG-direktivet. Invändningar eller tveksamheter från normgivningssynpunkt framfördes också vad gäller möjligheten att genomföra förslaget i förordningsform.

Datainspektionens förslag att ge större förutsättningar för vissa slag av behandlingar fick således ett i grunden positivt bemötande. Tungt vägande synpunkter framkom dock för att i stället göra justeringar i personuppgiftslagens bestämmelser om överföring av personuppgifter till tredje land. Inom Justitiedepartementet utarbetades därför en promemoria och departementet bjöd därefter in remissinstanserna till ett remissmöte för att diskutera förslagen i promemorian.

Propositionen

Den nuvarande bestämmelsen i 33 § personuppgiftslagen förbjuder överföring av personuppgifter till tredje land. I de situationer som räknas upp i 34 och 35 §§ kan undantag från förbudet göras.

Motsvarande regel i EG-direktivet (art. 25.1) förbjuder överföring till ett tredje land för det fall nivån för skyddet av personuppgifter i det tredje landet inte är adekvat. En överföring till ett land som har en adekvat skyddsnivå är således tillåten. Det är enligt regeringen angeläget att en överföring till ett tredje land kan äga rum om skyddsnivån är tillräcklig i det tredje landet. Det har inget egenvärde att hindra en överföring till ett tredje land om uppgifterna åtnjuter ett godtagbart skydd där.

Möjligheten att föra över personuppgifter till ett tredje land som har en adekvat skyddsnivå bör enligt regeringen komma till uttryck i den grundläggande förbudsregeln i personuppgiftslagen. Förbudet i 33 § personuppgiftslagen bör alltså förses med ett undantag för det fall att skyddsnivån i det tredje landet är adekvat.

En uppmjukning av förbudet kan enligt regeringen få stor betydelse för möjligheten att använda sig av Internet eller andra internationella kommunikationsnätverk. Överföringar, t.ex. i form av elektronisk post, till länder med en adekvat skyddsnivå blir tillåtna om behandlingen i sig är tillåten enligt personuppgiftslagens övriga regler. En behandling av personuppgifter som sker genom offentliggörande på Internet blir med en reglering av det slag som regeringen föreslår tillåten om den skyddsnivå som finns i de länder dit personuppgifterna kan överföras är adekvat. I de allra flesta fall innebär ett offentliggörande av personuppgifter på Internet att personuppgifterna förs över till länder som helt saknar skyddsregler för hur personuppgifter får behandlas. I många fall där en behandling i form av ett offentliggörande är tillåten enligt personuppgiftslagens regler och där således så gott som hela befolkningen i EU- och EES-staterna och andra stater med god skyddsnivå kan ta del av personuppgifterna framstår det enligt regeringen som föga meningsfullt att ställa upp en begränsning för personuppgifternas överföring till andra stater i världen. En sådan begränsning förefaller egendomlig eftersom uppgifterna redan är tillgängliga för 100-tals miljoner människor. Något egentligt skydd för uppgifterna skulle en sådan begränsning i varje fall inte medföra eftersom uppgiften redan fått så stor spridning. I sådana situationer kan det ofta anses finnas adekvat skyddsnivå i ett tredje land, trots en total avsaknad av skyddsregler, helt enkelt därför att något skydd inte är nödvändigt eller inte skulle ha någon reell effekt.

I sitt remissvar över Datainspektionens förslag har Patent- och registreringsverket framfört att EG-direktivets överföringsregler torde kräva att något slags reell skyddsnivå finns i det landet för att överföring skall få ske. EG-direktivet skulle alltså uppfattas som om det kräver att en bedömning skall göras av om vissa i det tredje landet gällande regler är adekvata eller inte. Om denna uppfattning vore riktig skulle ett offentliggörande av person-

uppgifter på Internet aldrig kunna ske utan samtycke av den registrerade eftersom uppgifterna blir tillgängliga i länder som helt saknar skyddsregler.

EG-direktivet anger i frågan om vad som utgör en adekvat skyddsnivå i artikel 25.2 uttryckligen att särskild vikt skall läggas vid bl.a. de regler för behandlingen som finns i det tredje landet. Det som i EG-direktivet kallas adekvat skyddsnivå är alltså enligt regeringen något annat än de regler som kan gälla i ett tredje land, nämligen ett uttryck för att omständigheterna kring överföringen sammantagna skall vara sådana att personuppgifter har ett tillräckligt skydd. Det kan alltså enligt regeringens uppfattning mycket väl finnas situationer där det inte finns några skyddsregler alls i det tredje landet men skyddsnivån ändå är adekvat.

Lagrådet har inte haft någon erinran mot regeringens förslag till ändringar av lagen. Lagrådet har dock ifrågasatt om regeringens resonemang om tolkningen av EG-direktivet kommer att visa sig hållbara. Enligt regeringens uppfattning finns det emellertid ingenting i ordalydelsen av EG-direktivets överföringsregler som talar mot den tolkning som regeringen gör. Den osäkerhet rörande tolkningen som Lagrådet pekat på är enligt regeringen i varje fall inte sådan att det finns anledning att avstå från lagstiftning i enlighet med regeringens förslag.

Utskottets bedömning

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till ändring av 33 § personuppgiftslagen.

Straffbestämmelsen i personuppgiftslagen

Propositionen

Användningen av informationsteknik i samhället ökar snabbt. Personuppgifter behandlas i dag t.ex. på Internet i en väsentligt större omfattning än vad som var fallet för bara några år sedan. Den ökade användningen innebär naturligtvis på många sätt ökade integritetsrisker. Det finns dock, enligt regeringen, överträdelser av personuppgiftslagens straffbestämmelse som i det enskilda fallet inte framstår som särskilt straffvärda.

Den ändring som regeringen föreslår i förbudet mot överföring av personuppgifter till tredje land medför också att det ibland kan vara svårt för den personuppgiftsansvarige att på förhand avgöra om en överföring är tillåten eller inte. Det kan förutses att det kommer att finnas situationer där det visar sig att den personuppgiftsansvarige gjort en felaktig bedömning men överträdelsen av överföringsförbudet inte är särskilt klandervärd. Det är enligt regeringen angeläget att motverka sådana negativa konsekvenser. Mot denna bakgrund bör enligt regeringen gärningar som är ringa inte leda till straff.

Lagrådet har beträffande effekten av den föreslagna avkriminaliseringen uttalat att den inte påverkar det skadeståndsrättsliga ansvar som föreligger enligt lagens 48 § och som utgör en viktig sanktion vid överträdelser av personuppgiftslagens bestämmelser. Vidare har Lagrådet uttalat att det är svårt att ha någon bestämd uppfattning om i vad mån skadestånd kan utgå i

de fall av överträdelse av förbudet mot överföring av personuppgifter till tredje land vilka nu föreslås bli straffria, men att redan denna tveksamhet kan motverka syftet med avkriminaliseringen.

Enligt regeringen påverkar, som Lagrådet påpekat, inte den föreslagna avkriminaliseringen det skadeståndsrättsliga ansvaret enligt personuppgiftslagen. Det skadeståndsrättsliga ansvaret är väsentligt eftersom det är ett krav enligt artikel 24 i EG-direktivet att Sverige har effektiva sanktioner mot överträdelse av reglerna. Regeringen är övertygad om den praktiska betydelsen av avkriminaliseringen är väl ägnad att motverka den tveksamhet som kan uppstå hos personuppgiftsansvariga.

I anledning av de uttalanden som gjorts av konstitutionsutskottet om vikten av intensifierade åtgärder för att åstadkomma en lagstiftning som syftar till att ingripa mot missbruk av personuppgifter snarare än mot hanteringen av sådana uppgifter är det enligt regeringen viktigt att varje möjlighet att ta ett steg i denna riktning tas till vara. Regeringens förslag till avkriminalisering innebär att lagstiftningen kommer att närma sig en missbruksinriktad regleringsmodell.

Motionerna

I motion 1999/2000:K13 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) hemställs att riksdagen beslutar om en sådan ändring att gärningar som bedöms som ringa enligt 49 § inte skall vara skadestandsgrundande enligt PUL (yrkande 3). Regeringen föreslår att ringa överträdelse av PUL:s straffbestämmelser skall avkriminaliseras. Denna straffrihet får inte avsedd effekt om inte även rätten till skadestånd enligt 48 § tas bort. Ett skadestånd kan annars innebära ett nog starkt "straff". Det är fullt tillräckligt att skadestånd vid ringa brott mot PUL kan utgå enligt andra lagar, t.ex. de om ärekränkning/förtal och sekretesslagen, lagar som inte gör skillnad mellan Internet och andra medier för kommunikation.

I motion 1999/2000:K14 av Åsa Torstensson m.fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar om sådan ändring av 48 § personuppgiftslagen (1998:204) att gärningar, som bedöms som ringa enligt 49 §, inte skall kunna ligga till grund för ersättning (yrkande 2). Enligt motionärerna vore det rimligt att möjligheten att utdöma skadestånd faktiskt var avhängig det ansvar som utdöms enligt 49 § personuppgiftslagen. Riksdagen bör därför besluta om sådan ändring av 48 § att gärningar som bedöms som ringa enligt 49 § inte skall kunna ligga till grund för ersättning.

Utskottets bedömning

Det kommer enligt utskottet att finnas situationer där behandling av personuppgifter inte är i enlighet med personuppgiftslagens bestämmelser, t.ex. när det gäller att föra över personuppgifter till tredje land, men att överträdelsen ändå inte kan anses särskilt klandervärd. Genom den föreslagna avkriminaliseringen kommer sådana gärningar som är att bedöma som ringa inte kunna leda till straff. Enligt utskottet kommer den föreslagna avkriminaliseringen att innebära att lagstiftningen något närmar sig en missbruksinriktad regler-

ringsmodell. Utskottet tillstyrker den föreslagna avkriminaliseringen i 49 § personuppgiftslagen.

Personuppgiftslagen syftar till att skydda människor mot kränkning av den personliga integriteten genom behandling av personuppgifter. Enligt utskottet bör en enskild som drabbas av en olaglig behandling ha rätt till ekonomisk kompensation för kränkningen. Den som blir kränkt av en olaglig behandling av personuppgifter bör ha denna rätt till ersättning oavsett om den olagliga behandlingen är straffbar eller ej. Enligt EG-direktivet skall var och en som lidit skada till följd av en otillåten behandling ha rätt till ersättning av den registeransvarige för den skada som han har lidit. Utskottet är inte berett att föreslå en inskränkning i rätten till skadestånd för den enskilde och avstyrker därför motionerna.

Framtida åtgärder

Propositionen

Enligt propositionen avser regeringen att fortsätta arbetet med att undersöka alternativa lagstiftningsmetoder. Det är dock tydligt att det i det korta eller medellånga perspektivet inte kommer att vara möjligt att fullt ut föreslå en lagstiftning som helt är inriktad på att reglera vad som utgör ett missbruk av personuppgifter. Det är helt enkelt inte möjligt att åstadkomma en lagstiftning efter en sådan modell inom EG-direktivets ram. Däremot avser regeringen att, utöver vad som nu föreslås, noga överväga vilka ytterligare inslag av en mer missbruksinriktad reglering som kan genomföras inom ramen för EG-direktivet. Regeringen kommer också att studera hur stort utrymmet är för att tillåta överföring av personuppgifter till tredje land, särskilt i samband med publicering på Internet, om den personuppgiftsansvarige ställer tillräckliga garantier till skydd för den registrerade.

Enligt propositionen har Sverige i EU-samarbetet påtalat de problem som uppmärksammats i den svenska debatten. Sverige har också tillsammans med Österrike och Storbritannien tagit initiativet till en seminariereserie där företrädare för medlemsstaterna får möjlighet att presentera sin lagstiftning och diskutera tillämpningsproblem som uppstått i de olika länderna. Seminariereserien syftar bl.a. till att identifiera områden där det kan finnas ett gemensamt intresse bland medlemsstaterna för en revidering av direktivet.

Senast hösten 2001 skall kommissionen föreslå nödvändiga förändringar i direktivet. Det är regeringens föresats att använda tiden fram till dess för att främja att ett förslag till revidering läggs fram och för att öka förståelsen för de ändringar som enligt svensk uppfattning är önskvärda.

Motionerna

I motion 1999/2000:K13 av Helena Bargholtz m.fl. (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att regeringen inom EU tar initiativ till att ett arbete på ett modernt direktiv som har sin utgångspunkt i en missbruksmodell snarast kommer till stånd (yrkande 1), att regeringen snarast bör igångsätta en översyn av PUL i

syfte att noga analysera om lagen är mer långtgående än vad direktivet kräver och att i detta arbete studera andra länders genomförande av direktivet (yrkande 2), att det inte bör vara någon skillnad på behandlingen av yttranden på Internet och yttranden i andra medier (yrkande 4) samt om tilläggsdirektiv till Mediegrundlagsutredningen i syfte att komma med förslag som stärker yttrande- och informationsfriheten (yrkande 5). Redan vid riksdagsbehandlingen våren 1998 krävde Folkpartiet att regeringen skulle få i uppdrag att ta initiativ till att det inom EU inleddes ett arbete med att ta fram en missbruksmodell. Enligt motionärerna bör riksdagen nu uppdra åt regeringen att omgående inom EU ta initiativ till att ett arbete på ett modernt direktiv snarast kommer till stånd. Ett direktiv som har sin utgångspunkt i en missbruksmodell och inte en hanteringmodell. Enligt motionärerna bör regeringen också skyndsamt göra en översyn av personuppgiftslagen i syfte att noga analysera om lagen har fått en mer långtgående begränsning än vad direktivet anger. I detta arbete bör andra länders genomförande av direktivet noga studeras. Datorer, speciellt genom Internet, har medfört en vidgad möjlighet för fler människor att utnyttja sin yttrandefrihet. Så långt som möjligt anser motionärerna att man skall sträva efter att samma regler för yttrandefriheten skall gälla såväl på Internet som i andra medier. Folkpartiet vidhåller sitt redan tidigare framförda krav på att PUL i de delar som avser samtycke vid namns nämnande avskaffas. Det finns i detta sammanhang en mycket privilegierad grupp, nämligen de som ägnar sig åt journalistisk, litterär och konstnärlig verksamhet. De skyddas av 7 § och slipper tillämpa PUL fullt ut. Det råder i dag stor osäkerhet om vilka som ingår i denna gynnade personkrets, som åker i sin alldeles egna "gräddfil". Enligt motionärerna bör alla som vill komma till tals i olika medier färdas i "gräddfilen". Enligt motionärerna bör Mediegrundlagsutredningen inom ramen för sitt uppdrag uppmärksamma och komma med förslag när det gäller fortsatta förändringar av PUL i syfte att stärka yttrande- och informationsfriheten också för moderna medier.

I motion 1999/2000:K14 av Åsa Torstensson m.fl. (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om den fortsatta beredningen av personuppgiftslagen (yrkande 1) och att riksdagen beslutar om sådan ändring av personuppgiftslagen (1998:204) att sådana yttranden som i andra medier skyddas av yttrandefrihetsgrundlagen också skall vara tillåtna att behandla enligt personuppgiftslagen (yrkande 3). I den föreliggande propositionen föreslår regeringen ett par förändringar och lättnader. Motionärerna kan dock konstatera att de ändringarna inte är tillräckliga för att trygga yttrandefriheten också i nya medier och att den inte kommer till rätta med problem som personuppgiftslagen innebär. Personuppgiftslagen, och det bakomliggande direktivet, innehåller fler problem än överföringsförbudet. En sådan är 10 §, som reglerar när det är tillåtet att behandla personuppgifter. Det måste anses tveksamt i vilken mån privatpersoner har rätt att föra offentlig debatt med stöd av denna paragraf. Den fortsatta beredningen av personuppgiftslagen inom Sverige och arbetet i EU måste inriktas på att trygga det fria ordet och möjligheten till offentlig debatt. Utgångspunkten för regeringens fortsatta arbete bör vara att traditionella yttrandefrihetsprinciper skall omfatta även yttranden i nya medier. Detta kan givetvis innebära att också andra lagar, inklusive grundlagar såsom tryckfrihetsför-

ordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) bör ändras. Internet har en stor demokratisk potential. Mediet ger unika möjligheter för enskilda att uttrycka tankar och bilda opinion som kan nå en mycket bred publik. För att denna demokratiska potential skall realiseras krävs dock lagstiftning som innebär att människor har samma rätt som YGL tillförsäkrar dem i andra medier att fritt uttrycka åsikter. Riksdagen bör enligt motionärerna besluta att ändra personuppgiftslagen så att sådana yttranden som i andra medier skyddas av YGL skall vara tillåtna att behandla enligt personuppgiftslagen.

I motion 1999/2000:K15 av Per Unckel m.fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att regeringen bör ta initiativ till en revidering av EG-direktivet. Skyddet för den personliga integriteten har alltid varit en viktig fråga för Moderata samlingspartiet. När det gäller den hårt kritiserade personuppgiftslagen har Moderata samlingspartiet hela tiden varit av uppfattningen att direktivets och lagens utformning är föråldrad och inte tar hänsyn till det faktum att alltfler medborgare har tillgång till dator och möjlighet att kommunicera i olika nätverk och därmed också möjlighet att behandla personuppgifter på ett sätt som omfattas av lagen. En lagstiftningsmodell som tar sikte på missbruk av personuppgifter i stället för själva hanteringen av dessa hade inneburit ett större skydd för yttrandefriheten och hade därför varit att föredra. Den nu aktuella frågan om huruvida spridandet av personuppgifter på Internet blir olagligt med den nya lagen hade över huvud taget inte uppkommit om personuppgiftslagen hade utformats efter vårt förslag. Regeringens förslag i propositionen är enligt motionärerna ett steg i riktningen mot en missbruksmodell som moderaterna uttalat sig för. Mycket behöver emellertid göras och då först och främst i det direktiv som personuppgiftslagen bygger på. Det är nödvändigt att regeringen aktivt och med stor kraft verkar för en ändring av direktivet eftersom vi nu har hamnat i ett läge som inte förutsågs när detta diskuterades och beslöts under första halvan av 90-talet. Regeringen bör intensifiera åtgärder för att åstadkomma en ordning utifrån principen att det är missbruk av personuppgifter som skall beivras. Sverige bör ta nödvändiga initiativ i EU-samarbetet med målet att under det svenska ordförandeskapet, första halvåret 2001, kunna besluta om en revidering av EG-direktivet, som är anpassad till den tillvaro vi lever i.

I motion 1999/2000:K16 av Per Lager och Lars Ångström (mp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär förslag till en revidering av hela EG-direktivet 95/46/EG med inriktning mot en mer missbruksinriktad regleringsmodell (yrkande 1) och att riksdagen hos regeringen begär förslag till en genomgripande förändring av den svenska personuppgiftslagen med inriktning mot den s.k. missbruksmodellen (yrkande 2). Enligt Lagrådet kan förändringarna vara ett "bidrag" till att motverka problemen med den regleringsmodell som används i både direktiv och personuppgiftslagen, men för att i grunden komma till rätta med dem krävs enligt motionärerna en revidering av direktivet. En grundlig revidering av direktivet och vår egen lagstiftning måste, enligt Miljöpartiet, vara något av en huvuduppgift för regeringen. Detta för att vi skall kunna få till stånd en modern och gemensam lagstiftning som klarar av integritets- och offentlighetskrav med den snabba och accelererande utveckling av informationsteknik vi har i dag. Det innebär att

lagstiftningen inriktas mot att förbjuda sådan behandling av personuppgifter som inte bör vara tillåten, i stället för att reglera vad som är tillåtet. För Miljöpartiet är offentlighetsprincipen samt tryck- och yttrandefrihet av avgörande betydelse i det här sammanhanget. Sverige måste i arbetet inom EU betona vikten av att EG-direktiv inte får inskränka offentlighetsprincipen.

I motion 1999/2000:T717 av Bo Lundgren m.fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om initiativ inom EU i fråga om personuppgiftsdirektivet (yrkande 5). Det EG-direktiv som personuppgiftslagen bygger på tar enligt motionärerna inte hänsyn till den snabba utveckling som har skett och hela tiden pågår. En lagstiftningsmodell som tar sikte på missbruk av personuppgifter i stället för själva hanteringen av dessa hade inneburit ett större skydd för yttrandefriheten, och hade därför varit att föredra. Enligt Moderata samlingspartiet är det nödvändigt att regeringen aktivt och med större kraft än hittills verkar för en ändring av det bakomliggande EG-direktivet. Sverige bör ta nödvändiga initiativ i EU-samarbetet, med målet att under det svenska ordförandeskapet första halvåret år 2001 kunna presentera åtminstone riktlinjerna för en integritetsskyddslagstiftning som är anpassad till den tillvaro vi lever i.

Bakgrund

Utskottets tidigare behandling

Utskottet behandlade våren 1999 ett antal motioner med yrkanden om en revidering av EG-direktivet (bet. 1998/99:KU15). Utskottet gjorde då följande bedömning:

Bestämmelserna i direktivet innebär att det är själva hanteringen av personuppgifter som regleras, oavsett om hanteringen kan sägas utgöra ett missbruk. Direktivet bygger således på en vittomfattande hanteringsmodell. Utskottet vill framhålla att den tekniska utvecklingen på IT-området går oerhört snabbt. Den alltmer genomgripande datoriseringen har bl.a. medfört att många enskilda personer i dag har hemsidor på World Wide Web och kommunicerar i mer eller mindre personliga sammanhang via Internet. Internet har även kommit att bl.a. användas som ett allmänt debattforum och vid handelstransaktioner. Mycket av den användning av personuppgifter som förekommer i dessa sammanhang får enligt utskottets mening betraktas som harmlös och självklar. EG-direktivets generellt verkande hanteringsregler omfattar emellertid även sådan användning av personuppgifter.

Vid behandlingen av propositionen om personuppgiftslagen delade utskottet regeringens bedömning att en lagstiftning i form av en vittomfattande hanteringsmodell framstod som omodern och att det därför fanns starka skäl att verka för att det skulle bli möjligt att gå ifrån en sådan lagstiftning. Utskottet är alltså av samma uppfattning och anser att en modern lagstiftning avseende behandling av personuppgifter måste utformas så att lagstiftningen är väl anpassad med hänsyn till den snabba utvecklingen på framför allt IT-området. Lagstiftningen måste således vara "teknikberoende" i den mening att den skall vara utformad så att tekniska landvinningar på t.ex. IT-området inte skall medföra att regleringen i vissa delar blir orimlig och svår att tillämpa och efterleva. Enligt utskottets mening talar detta för, såsom framförs i flera motioner, att siktet bör vara inställt på att åstadkomma en teknikberoende lagstiftning till skydd för den personliga integriteten. Ut-

skottet finner därför anledning att, i likhet med vad som gjordes vid personuppgiftslagens införande, framhålla att EG-direktivet i dag får anses omodernt. Enligt utskottets mening måste en revidering av direktivet ske. Vid utskottets utfrågning om personuppgiftslagen redogjorde statssekreteraren i Justitiedepartementet Hans-Erik Holmqvist för de steg i en sådan riktning som den svenska regeringen hitintills har tagit inom EU-samarbetets ram. Utskottet ser med tillfredsställelse på dessa initiativ från regeringens sida. Det är enligt utskottets mening av stor vikt att den svenska regeringen inom EU med kraft verkar för att en revidering av direktivet sker.

Utskottet uttalade vidare:

I flertalet motioner begärs att en översyn av den nuvarande lagstiftningen görs i syfte att åstadkomma ett mer modernt regelverk, som tar sikte på missbruk av personuppgifter. Enligt utskottets mening bör en översyn av personuppgiftslagen komma till stånd med syfte att, så långt det är möjligt inom EG-direktivets ram, åstadkomma en förändring av lagstiftningen i den riktning som föreslås i motionerna. Utskottet kan härvid konstatera att det inom IT-kommissionens rättsliga observatorium pågår ett arbete med att diskutera och analysera alternativa lagstiftningsmodeller. Enligt utskottets mening bör dock – i avvaktan på en teknikoberoende integritetslagstiftning – intensifierade åtgärder vidtas för att åstadkomma en lagstiftning som syftar till att ingripa mot missbruk av personuppgifter och inte mot själva hanteringen av sådana uppgifter. Detta bör med anledning av motionerna ges regeringen till känna.

Vad utskottet anförde gav riksdagen som sin mening regeringen till känna.

Mediegrundlagsutredningen

Regeringen beslutade den 4 februari 1999 att en parlamentariskt sammansatt kommitté skall analysera behovet av och förutsättningarna för en mer teknikoberoende grundlagsreglering av yttrandefriheten (dir. 1999:8). Utvecklingen inom informationstekniken har enligt direktiven gått snabbt sedan yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) trädde i kraft år 1992. De medier som omfattas av YGL har fortlöpande utvecklats. Nya fysiska bärare av information har tillkommit och tillkommer alltjämt. De blir tillgängliga och användbara för i stort sett alla. Samtidigt skapas enligt direktiven nya medel för kommunikation med hjälp av elektromagnetiska vågor. Till bilden hör också en fortgående internationalisering.

Den snabba utvecklingen gör det nödvändigt att kontinuerligt bevaka och anpassa regelverken på området. Införandet av termen tekniska upptagningar i YGL kan enligt direktiven förväntas att på ett tillfredsställande sätt möta den tekniska utvecklingen när det gäller upptagningar med sådana yttranden som YGL är avsedd att skydda. Det som nu behöver utredas är således i första hand YGL:s tillämplighet på ny kommunikation med hjälp av elektromagnetiska vågor, dvs. på informationsöverföringar som sker på annat sätt än genom att fysiska databärare transporteras mellan avsändare och mottagare. Det som nu har sagts hindrar enligt direktiven inte att vissa justeringar kan behöva göras i såväl TF som YGL för att reglerna skall anpassas till utvecklingen på informationsteknikens område. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2000.

Utskottet gjorde i våras bl.a. bedömningen att en modern lagstiftning avseende behandling av personuppgifter måste utformas så att lagstiftningen är väl anpassad med hänsyn till den snabba utvecklingen på framför allt IT-området. Lagstiftningen måste således vara teknikberoende i den meningen att den skall vara utformad så att tekniska landvinningar på t.ex. IT-området inte skall medföra att regleringen i vissa delar blir orimlig och svår att tillämpa och efterleva. Utskottet framhöll också att EG-direktivet får anses omodernt samt att en revidering av direktivet måste ske. Vidare att det är av stor vikt att den svenska regeringen inom EU med kraft verkar för att en revidering av direktivet sker.

Enligt propositionen har regeringen i EU-samarbetet påtalat de problem som uppmärksammats i den svenska debatten samt tagit initiativ till en seminarierie där företrädare för medlemsstaterna får möjlighet att presentera sin lagstiftning och diskutera tillämpningsproblem som uppstått i de olika länderna. Senast hösten 2001 skall kommissionen föreslå nödvändiga förändringar i direktivet. Det är regeringens föresats att använda tiden fram till dess för att främja att ett förslag till revidering läggs fram och för att öka förståelsen för de ändringar som enligt svensk uppfattning är önskvärda.

Utskottet gör i dag inte någon annan bedömning än den som gjordes i våras och kan samtidigt konstatera att regeringen i EU-samarbetet verkar för en revidering av EG-direktivet. Utskottet avstyrker därför motionerna K13 yrkande 1, K15, K16 yrkande 1 och T717 yrkande 5.

Utskottet uttalade i våras bl.a. att en översyn av personuppgiftslagen borde komma till stånd med syfte att, så långt det är möjligt inom EG-direktivets ram, åstadkomma en förändring av lagstiftningen som tar sikte på missbruk av personuppgifter.

Regeringen avser enligt propositionen att fortsätta arbetet med att undersöka alternativa lagstiftningsmetoder samt att noga överväga vilka ytterligare inslag av en mer missbruksinriktad reglering som kan genomföras inom ramen för EG-direktivet. Utskottet utgår från att så också sker och att alla möjligheter att utveckla lagstiftningen i den riktning som utskottet tidigare uttryckt tas till vara.

Utskottet vidhåller bedömningen från i våras och avstyrker därför motionerna K13 yrkande 2, K14 yrkande 1 och K16 yrkande 2.

Mediegrundlagsutredningen har i uppdrag att bl.a. analysera behovet av och förutsättningarna för en mer teknikberoende grundlagsreglering av yttrandefriheten. Kommittén skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2000. Utskottet utgår från att också de aspekter som är relaterade till personuppgiftslagen blir föremål för kommitténs uppmärksamhet men vill inte föregripa kommitténs arbete. Enligt utskottet får motionerna K13 yrkandena 4 och 5 samt K14 yrkande 3 anses tillgodosedda och avstyrks därför.

Motionen

I motion 1999/2000:K204 av Lennart Daléus m.fl. (c) hemställs att riksdagen beslutar att 7 kap. 16 § sekretesslagen (1980:100) skall upphöra att gälla (yrkande 15). Centerpartiet ser enligt motionärerna mycket allvarligt på de tendenser till att begränsa yttrande- och offentlighetsprinciperna som förekommit, vanligen med hänvisning till EU-regler. Både riksdag och regering har vid upprepade tillfällen meddelat att offentlighetsprincipen ska tillämpas fullt ut, oaktat medlemskapet i EU. Samtidigt förekommer inskränkningar, t.ex. genom personuppgiftslagen. I samband med att personuppgiftslagen antogs ändrades även sekretesslagen så att "sekretess gäller för personuppgift, om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen" (SkrL 7:16). Centerpartiet har svårt att se att denna paragraf kan tillämpas utan att syftet med att efterfråga handlingen undersöks, liksom identiteten hos den som efterfrågar handlingen. Intentionerna i paragrafen kan således antas stå i strid med den grundlagsfästa offentlighetsprincipen. Riksdagen bör utan ytterligare beredning kunna upphäva 7 kap. 16 § sekretesslagen.

Bakgrund

Enligt 8 § personuppgiftslagen tillämpas inte bestämmelserna i lagen i den utsträckning det skulle inskränka en myndighets skyldighet enligt 2 kap. tryckfrihetsförordningen att lämna ut personuppgifter.

Enligt 7 kap. 16 § sekretesslagen (1980:100) gäller sekretess för personuppgift om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen (1998:204). Bestämmelsen trädde i kraft samtidigt som personuppgiftslagen, den 24 oktober 1998.

Dessförinnan gällde sekretess för personuppgift i personregister som avses i datalagen (1973:289), bl.a. om det kunde antas att utlämnande skulle medföra att uppgiften användes för automatisk databehandling i strid med datalagen. Enligt regeringen innebar ändringen att sekretesslagen samordnades med bestämmelserna i personuppgiftslagen (prop. 1997/98:44 s. 147).

Utskottets bedömning

Den ändring som gjordes i 7 kap. 16 § sekretesslagen i samband med att personuppgiftslagen trädde i kraft innebär inte att det gjordes någon inskränkning av offentlighetsprincipen. Utskottet avstyrker bifall till motionen.

Lagstiftning i fråga om nummerpresentation**Motionen**

I motion 1999/2000:K328 av Carina Hägg (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om vikten av att kunna ringa till myndigheter utan att den använda telefonens nummer pre-

senteras. Det är vanligt att privatpersoner och företag har så kallad nummerpresentation, vilket innebär att man ser telefonnumret till den person som ringer upp. Det finns två möjligheter för den som ringer upp att få vara anonym. Man kan använda sig av så kallad tillfällig blockering, vilket innebär att man aktiverar telefonen genom att knappa in en särskild kombination innan man slår numret till den man söker. Om mottagaren har nummerpresentatör kommer texten ”skyddat nummer” att visas i presentatören. Den som vill förvissa sig om att hans eller hennes nummer aldrig visas hos mottagaren kan använda sig av så kallad fast blockering, vilket innebär att texten ”skyddat nummer” alltid visas. Denna tjänst beställs särskilt från teleföretaget. Båda tjänsterna som beskrivits är kostnadsfria för användaren. Av säkerhetsskäl presenteras alltid numret när man ringer larmnumret 112. I Sverige har man möjlighet att ringa en myndighet anonymt både för att ställa en fråga och för att lämna uppgifter. Det har enligt motionären varit viktigt att den som valt anonymiteten också skall kunna tala öppet i trygg förvissning om att identiteten är och skall förbli anonym för den man talar med samt övrig personal. Att journalister, som ofta hänvisar till anonyma källor, använder sig av nummerpresentatörer som avslöjar kanske inte identiteten på den man talar med men väl tecknaren av abonnemanget är enligt motionären förvånande. Nuvarande tekniska möjlighet och lagstiftning har förflyttat ansvaret för att garantera anonymiteten från myndigheterna till den enskilde. Motionären som vill att vi även fortsättningsvis skall slå vakt om möjligheten att lämna uppgifter och ställa frågor anonymt efterlyser en ändring i nuvarande lagstiftning.

Bakgrund

Teledataskyddsdirektivet

Den 15 december 1997 antog Europaparlamentet och rådet direktiv 97/66/EG om behandling av personuppgifter och skydd för privatlivet inom telekommunikationsområdet (teledataskyddsdirektivet). Syftet med direktivet är att genom en harmonisering av medlemsstaternas bestämmelser om behandling av personuppgifter säkerställa en likvärdig nivå på integritetsskyddet. Direktivet skall vidare säkerställa fri rörlighet inom gemenskapen för personuppgifter inom telekommunikationsområdet och för teleutrustning och teletjänster. Bestämmelserna är avsedda att precisera och komplettera EG:s dataskyddsdirektiv. Teledataskyddsdirektivet skulle ha varit genomfört i medlemsstaterna senast den 24 oktober 1998.

Teledataskyddsdirektivet innehåller vissa bestämmelser som gäller tjänsten nummerpresentation. Den som ringer upp skall enligt direktivet ha möjlighet att hindra att hans eller hennes telefonnummer visas för den uppringde. Denne skall i sin tur ha möjlighet att förhindra att sådana samtal kopplas fram där nummerpresentation har åsidosatts. Det skall vidare vara möjligt att under viss tid lagra uppgifter om dessa samtal hos teleoperatören för att kunna spåra okynnessamtal eller andra störande samtal. Organisationer som handhar nödsamtal skall kunna förhindra att nummerpresentation åsidosatts.

Om ett samtal vidarekopplas till ett annat nummer skall den uppringde kunna förhindra att det uppkopplade numret visas hos den som ringer upp.

1999/2000:KU7

Telelagen och teleförordningen

Regeringen föreslog i proposition 1998/99:92 Ändringar i telelagen m.m. vissa ändringar i telelagen (1993:597) för att genomföra bl.a. teledataskyddsdirektivet. För att stärka integritetsskyddet förelag regeringen att det i lagen skulle införas bestämmelser om behandling av personuppgifter inom telekommunikationsområdet. Regeringen föreslog att den, eller efter dess bemyndigande tillsynsmyndigheten, skall få meddela närmare föreskrifter om bl.a. nummerpresentation.

Trafikutskottet behandlade regeringens förslag i betänkande 1998/99: TU12. Utskottet ställde sig bakom regeringens samtliga förslag. Riksdagen följde utskottet (rskr. 1998/99:238).

Ändringarna i telelagen trädde i kraft den 1 juli 1999. Enligt lagens 52 § får regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, tillsynsmyndigheten meddela närmare föreskrifter, bl.a. om de krav som skall ställas på teletjänster som medger identifiering av det anropande eller uppringda telefonnumret eller vidarekoppling.

Regeringen har i teleförordningen (1997:399) infört bestämmelser som reglerar nummerpresentation m.m. Bestämmelserna trädde i kraft den 1 juli 1999.

Enligt 24 § avses med nummerpresentation en teletjänst i ett allmänt tillgängligt telenät som medger presentation av det anropande telefonnumret. En anropande abonnent skall enligt 25 § ha möjlighet att enkelt och kostnadsfritt varaktigt skyddas mot nummerpresentation. En anropande användare skall ha möjlighet att på motsvarande sätt förhindra nummerpresentation vid enstaka samtal. En anropad abonnent skall vidare enligt 26 § ha möjlighet att på ett enkelt sätt avvisa ett inkommande samtal, där telefonnumret presenteras innan samtalet etableras, om den anropande användaren har använt skydd mot nummerpresentation.

Utskottets tidigare bedömning

Konstitutionsutskottet behandlade i mars 1999 i betänkande 1998/99:KU15 en motion likalydande med den nu aktuella. Utskottet gjorde följande bedömning:

Regeringen avser att inom kort avlämna ett förslag till riksdagen om att införa bl.a. en särskild reglering när det gäller tillhandahållandet av nummerpresentation. Reglerna i det aviserade förslaget riktar sig till den som bedriver televerksamhet och syftar till att genomföra det s.k. teledataskyddsdirektivet i svensk lagstiftning. Direktivet innehåller bl.a. bestämmelser som innebär att den som ringer upp skall kunna skydda sig mot nummerpresentation. Som motionären påpekar innebär en sådan reglering att det är den som ringer upp som bär ansvaret för att nummerpresentation inte sker. Utskottet vill framhålla att det är angeläget att enskilda även telefonledes kan kontakta myndigheter anonymt för att lämna uppgifter och begära upplysningar. Det är enligt utskottets mening inte självklart att det är den enskilde som i nu

aktuellt avseende bör bära ansvaret för att anonymiteten upprätthålls. Myndigheterna kan avstå från att använda sig av tjänsten nummerpresentation. Å andra sidan kan vissa myndigheter ha ett berättigat behov av att använda sig av denna tjänst, bl.a. för att spåra störande samtal. När det vidare gäller möjligheten för envar att utnyttja sin meddelarfrihet vill utskottet framhålla att, oavsett vad som i vanlig lag regleras i fråga om nummerpresentation, bestämmelserna om anonymitetsskydd i 3 kap. tryckfrihetsförordningen och 2 kap. yttrandefrihetsgrundlagen gäller.

Utskottet vill med det anförda fästa uppmärksamhet på det problem som aktualiseras i motionen men är för närvarande inte berett att förorda att regeringen skall vidta någon viss åtgärd i frågan. I enlighet med detta avstyrks motionen.

Utskottets bedömning

De ändringar i telelagen och teleförordningen som gäller fr.o.m. den 1 juli 1999 innebär att den som ringer upp kan skydda sig mot nummerpresentation. En anropande abonnent kan för enstaka samtal eller permanent hindra att hans eller hennes telefonnummer presenteras hos den anropade abonnenten.

Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning att det är angeläget att enskilda även telefonledes kan kontakta myndigheter anonymt för att lämna uppgifter och begära upplysningar samt att det inte är självklart att det är den enskilde som skall bära ansvaret för att anonymiteten upprätthålls. Enligt utskottet bör regeringen låta frågan om hur anonymiteten skall kunna upprätthållas för enskilda som kontaktar myndigheter per telefon, utan att den enskilde själv skall behöva vara aktiv, bli föremål för överväganden i något lämpligt sammanhang. Med anledning av motionen bör riksdagen som sin mening ge regeringen detta till känna.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. *beträffande förbud mot överföring av personuppgifter till tredje land*

att riksdagen antar 33 § förslaget till lag om ändring i personuppgiftslagen (1998:204),

2. *beträffande straffbestämmelsen i personuppgiftslagen*

att riksdagen antar 49 § förslaget till lag om ändring i personuppgiftslagen (1998:204),

3. *beträffande skadestånd enligt personuppgiftslagen*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:K13 yrkande 3 och 1999/2000:K14 yrkande 2,

res. 1 (c, fp)

4. *beträffande EG-direktivet*

att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:K13 yrkande 1, 1999/2000:K15, 1999/2000:K16 yrkande 1 och 1999/2000:T717 yrkande 5,

res. 2 (m, c, fp, mp)

5. beträffande *översyn av personuppgiftslagen*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:K13 yrkande 2,
1999/2000:K14 yrkande 1 och 1999/2000:K16 yrkande 2,
res. 3 (c, fp, mp)
6. beträffande *ytrandefriheten*
att riksdagen avslår motionerna 1999/2000:K13 yrkandena 4 och 5
och 1999/2000:K14 yrkande 3,
res. 4 (c, fp)
7. beträffande *sekretesslagen*
att riksdagen avslår motion 1999/2000:K204 yrkande 15,
res. 5 (c, fp)
8. beträffande *nummerpresentation*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:K328 som sin me-
ning ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 16 november 1999

På konstitutionsutskottets vägnar

Per Unckel

I beslutet har deltagit: Per Unckel (m), Pär Axel Sahlberg (s), Barbro Hietala Nordlund (s), Kenneth Kvist (v), Ingvar Svensson (kd), Jerry Martinger (m), Mats Berglind (s), Inger René (m), Kerstin Kristiansson (s), Tommy Waide-lich (s), Mats Einarsson (v), Björn von der Esch (kd), Nils Fredrik Aurelius (m), Per Lager (mp), Helena Bargholtz (fp), Britt-Marie Lindkvist (s) och Sven Bergström (c).

Reservationer

1. Skadestånd enligt personuppgiftslagen (mom. 3)

Helena Bargholtz (fp) och Sven Bergström (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 8 börjar med "Personuppgiftslagen syftar till" och slutar med "avstyrker därför motionerna" bort ha följande lydelse:

Regeringen föreslår att ringa överträdelser av personuppgiftslagens straffbestämmelser skall avkriminaliseras. Enligt utskottet får inte denna straffrihet avsedd effekt om inte även rätten till skadestånd enligt 48 § tas bort. Enligt utskottet vore det rimligt att möjligheten att utdöma skadestånd faktiskt var avhängig det ansvar som utdöms enligt 49 § personuppgiftslagen. Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med förslag till sådan lagstiftning. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *skadestånd enligt personuppgiftslagen*
att riksdagen med bifall till motionerna 1999/2000:K13 yrkande 3 och
1999/2000:K14 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna
vad utskottet anfört,

2. EG-direktivet (mom. 4)

Per Unckel (m), Jerry Martinger (m), Inger René (m), Nils Fredrik Aurelius
(m), Per Lager (mp), Helena Bargholtz (fp) och Sven Bergström (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet
gjorde" och på s. 13 slutar med "yrkande 5." bort ha följande lydelse:

EG-direktivets och personuppgiftslagens utformning är föråldrade och tar
inte hänsyn till det faktum att alltfler medborgare har tillgång till dator och
möjlighet att kommunicera i olika nätverk och därmed också möjlighet att
behandla personuppgifter på ett sätt som omfattas av lagen. Regeringens
förslag i propositionen är enligt utskottet ett steg i riktningen mot en miss-
bruksmodell. Mycket mer behöver emellertid göras och då först och främst i
det direktiv personuppgiftslagen bygger på.

Det är enligt utskottet nödvändigt att regeringen aktivt och med stor kraft
verkar för en ändring av direktivet. Regeringen bör intensifiera åtgärder för
att åstadkomma en ordning utifrån principen att det är missbruk av person-
uppgifter som skall beivras. Sverige bör enligt utskottet ta nödvändiga ini-
tiativ i EU-samarbetet med målet att under det svenska ordförandeskapet
första halvåret 2001 kunna besluta om en revidering av EG-direktivet. Enligt
utskottet bör riksdagen uppdra åt regeringen att omgående inom EU ta ini-
tiativ till att ett arbete på ett modernt direktiv snarast kommer till stånd, dvs.
ett direktiv som har sin utgångspunkt i en missbruksmodell. Detta bör riks-
dagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *EG-direktivet*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:K13 yrkande 1,
1999/2000:K15, 1999/2000:K16 yrkande 1 och 1999/2000:T717 yr-
kande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

3. Översyn av personuppgiftslagen (mom. 5)

Per Lager (mp), Helena Bargholtz (fp) och Sven Bergström (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Utskottet
uttalade" och på s. 13 slutar med "yrkande 2." bort ha följande lydelse:

Enligt utskottet bör regeringen snarast göra en översyn av personuppgift-
slagen i syfte att noga analysera om lagen har fått en mer långtgående be-
gränsning än vad direktivet anger. Det fortsatta arbetet inom Sverige måste
inriktas på en lagstiftningsmodell som är missbruksinriktad och som skall
trygga det fria ordet och möjligheten till offentlig debatt. En grundlig revide-
ring av vår egen lagstiftning måste ske för att vi skall få till stånd en modern

lagstiftning som klarar av integritets- och offentlighetskrav med den snabba utveckling av informationsteknik som vi har i dag. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 5 bort ha följande lydelse:

5. beträffande *översyn av personuppgiftslagen*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:K13 yrkande 2, 1999/2000:K14 yrkande 1 och 1999/2000:K16 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

4. Yttrandefriheten (mom. 6)

Helena Bargholtz (fp) och Sven Bergström (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 13 börjar med "Mediegrundlagsutredningen har" och slutar med "avstyrks därför." bort ha följande lydelse:

Den nya tekniken, speciellt Internet, har medfört en vidgad möjlighet för fler människor att utnyttja sin yttrandefrihet. Enligt utskottet skall man sträva efter att samma regler gäller för yttrandefriheten i t.ex. Internet som i andra medier. Enligt utskottet bör Mediegrundlagskommittén inom ramen för sitt uppdrag uppmärksamma och komma med förslag när det gäller fortsatta förändringar av personuppgiftslagen i syfte att stärka yttrande- och informationsfriheten också för nya medier. Utgångspunkten för regeringens fortsatta arbete bör vara att traditionella yttrandefrihetsprinciper skall omfatta även yttranden i nya medier. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under 6 bort ha följande lydelse:

6. beträffande *yttrandefriheten*
att riksdagen med anledning av motionerna 1999/2000:K13 yrkandena 4 och 5 samt 1999/2000:K14 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

5. Sekretesslagen (mom. 7)

Helena Bargholtz (fp) och Sven Bergström (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 14 börjar med "Den ändring som" och slutar med "bifall till motionen." bort ha följande lydelse:

Utskottet ser allvarligt på de tendenser till att begränsa yttrande- och offentlighetsprincipen som förekommit, vanligen med hänvisning till EU-regler. Både riksdag och regering har vid upprepade tillfällen meddelat att offentlighetsprincipen skall tillämpas fullt ut, oaktat medlemskapet i EU. Samtidigt förekommer inskränkningar t.ex. genom personuppgiftslagen. I samband med att personuppgiftslagen antogs ändrades även sekretesslagen så att sekretess gäller för personuppgift om det kan antas att ett utlämnande skulle medföra att uppgiften behandlas i strid med personuppgiftslagen. Utskottet har svårt att se att denna paragraf kan tillämpas utan att syftet med att efterfråga handlingen undersöks, liksom identiteten hos den som efterfrå-

gar handlingen. Intentionerna i paragrafen kan således antas stå i strid med 1999/2000:KU7
den grundlagsfästa offentlighetsprincipen. Paragrafen bör därför upphävas.

dels att utskottets hemställan under 7 bort ha följande lydelse:

7. beträffande *sekretesslagen*
att riksdagen med anledning av motion 1999/2000:K204 yrkande 15
som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,

Propositionens lagförslag

Förslag till lag om ändring i personuppgiftslagen (1998:204)

1999/2000:KU7
Bilaga

Sammanfattning.....	1
Propositionen.....	1
Motionerna	1
Motioner som väckts med anledning av propositionen	1
Motioner som väckts under den allmänna motionstiden 1999	2
Utskottet	3
Bakgrund.....	3
EG-direktivet och personuppgiftslagen	3
Datainspektionens rapport.....	3
Utskottets tidigare bedömning.....	4
Justitiedepartementets promemoria	4
Lättnader i förbudet mot överföring av personuppgifter till tredje land	5
Propositionen	5
Utskottets bedömning.....	6
Straffbestämmelsen i personuppgiftslagen.....	6
Propositionen	6
Motionerna	7
Utskottets bedömning.....	7
Framtida åtgärder	8
Propositionen	8
Motionerna	8
Bakgrund.....	11
Utskottets tidigare behandling	11
Mediegrundlagsutredningen	12
Utskottets bedömning.....	13
Ändring i sekretesslagen	14
Motionen	14
Bakgrund.....	14
Utskottets bedömning.....	14
Lagstiftning i fråga om nummerpresentation	14
Motionen	14
Bakgrund.....	15
Teledataskyddsdirektivet	15
Telelagen och teleförordningen	16
Utskottets tidigare bedömning.....	16
Utskottets bedömning.....	17
Hemställan	17
Reservationer	18
1. Skadestånd enligt personuppgiftslagen (mom. 3)	18
2. EG-direktivet (mom. 4).....	19
3. Översyn av personuppgiftslagen (mom. 5)	19
4. Yttrandefriheten (mom. 6)	20
5. Sekretesslagen (mom. 7).....	20
Propositionens lagförslag.....	22